

چپ و راست ایرانی و «ژیروندون» های فرانسوی!

نویسنده دکتر عبدالحمید حسین نیا

دادیم منطق ندانیم و هیچ یک از جناح‌ها را هم علاقه‌مند به سازش با آمریکا ندانیم و آنها را به عنوان موافق یا مخالف زحمتکشان و رنجبران هم نشناسیم و یا آنها را مدافع منافع اشرافیت قلمداد نکنیم، حداقل ناگزیریم جناحین مزبور را با استنباط از گرایشانی که هر یک به سمت «توسعه اقتصادی» و «توسعه سیاسی» دارند از همدیگر باز شناسیم.

در انتخابات آتی راست‌های چپ‌نما و چپ‌های راست‌نما حائزین بیشترین آراء خواهند بود.

بدین ترتیب، اسامی جناحی که به «چپ» موسوم شده ولی خواهان توسعه سیاسی است با آن جناحی که «راست» نامگذاری شده ولی خواهان توسعه اقتصادی است، جابه‌جا شده‌اند بنابراین حتی صاحب‌نظران و کارشناسانی که هر یک به تبعیت از جناحی جراید را عرصه تاخت و تاز خود کرده‌اند در تقسیم‌بندی جناح‌های مزبور راه خطایی را پیموده بودند که هنوز هم می‌بیمایند. این کارشناسان و صاحب‌نظران، مفاهیم جدیدی از خود وضع کرده‌اند که نه تنها افراد نوآشنا به مسایل و دیدگاه‌های سیاسی را سر در گم می‌کند بلکه افراد خیره و آشنا به مسایل سیاسی جهان را نیز سرگشته کرده است. از آنجا که ایدئولوگ‌های جناح موسوم به چپ از

واژه‌های سیاسی «چپ» و «راست» ریشه در تاریخ باستان دارد. در سنای روم نمایندگانی که از حقوق زحمتکشان دفاع می‌کردند در سمت چپ تالار می‌نشستند و به جناح «چپ» موسوم شده بودند. در حالی که مدافعان اشراف، خوانین و سرمایه‌داران در سمت «راست» تالار جدا می‌گرفتند و لذا آنها را جناح «راست» می‌نامیدند. جناح «چپ» بنیادگرایانی بودند که به اصالت اقتصاد باور داشتند و اصلاحات و تحولات اجتماعی را در گروهی حل ریشه‌ای مسایل اقتصادی می‌دانستند؛ آنچه که امروز از آن به نام «توسعه اقتصادی» یاد می‌شود. در مقابل، وابستگان جناح راست که از ارباب و فئودال و سرمایه‌دار طرفداری می‌کردند سیاست باز و سیاست‌گرا بودند و به توسعه ارتباطات با سیاست‌گذاران تمایل داشتند؛ آنچه که امروز به زعم گروهی از آگاهان «توسعه سیاسی» تعبیر می‌شود. بعدها در تحولات و انقلابات سیاسی، که چپ‌گرایان به حمایت از دهقانان و کارگران برخاستند و داس و چکش را علم کردند این واژه مفاهیم مارکسیستی به خود گرفت. دست چپی، هم در ایران و هم در حیطه بین‌المللی به عناصری اطلاق می‌شد که به نوعی دارای چنین گرایش‌هایی بودند. در مقابل، دست راستی‌ها به سمت حکومت‌های سرمایه‌داری غرب و نهایتاً آمریکا کشیده شدند.

این یک تعریف کلی از ماهیت راست و چپ بود که ضمناً نشان می‌دهد ماهیت جناحینی که در زیر بیرق وحدت حاکمیت نظام کشورمان، و در قالب نیروهای خودی بدین نام‌های مستعار ملقب شده‌اند، با مفاهیم چپ و راست همخوانی ندارد و حتی این جناح‌بندی‌ها مفاهیمی معکوس با آنچه که در فرهنگ‌های سیاسی از چپ و راست شده دارند، زیرا یک گروه چپ خواننده می‌شود اما راست است، و آن گروه که راست نامیده شده، چپ است. اگر این جناح‌بندی‌ها را در آن حد منطبق که شرح تاریخی آن را ارائه

رشد سیاسی و سواد و معلومات و اطلاعات بیشتری برخوردارند. برای بیرون راندن جناح مقابل از میدان اسامی و القاب جدیدی برای آنها اختراع کرده‌اند تا وضعیت آنها را نزد افکار عمومی متزلزل کنند. لذا جناح چپ که خود را برخاسته از جنبه دوم خرداد می‌داند به نام «اصلاح‌طلبان» در صحنه رقابت‌های سیاسی فعالیت می‌کند، اما جناح راست به نام «محافظه‌کاران» نامگذاری می‌شود.

روزنامه‌های پرخواننده و پرشمارگانی که بر پیشخوان دکه‌ها چیده‌اند متعلق به جنبه دوم خرداد است. در عوض روزنامه‌هایی که بر همان پیشخوان‌ها باد کرده‌اند متعلق به گروه‌های راست است و هم از این روست که زعمای این گروه اخیر حرص می‌خورند و گاهی با استفاده از مواضع نیرومندی که در دادگاه ویژه روحانیت و یا دادگاه مطبوعات دارند بگیر و بسندهایی راه می‌اندازند. ولی مطبوعات موسوم به دوم خردادی امکانات فراوانی دارند و از قدرت سازماندهی قابل توجهی برخوردارند. لذا اگر صبح در یک روزنامه دوم خردادی تخته شود، عصر روزنامه دیگری با همان شناسنامه، اما با نام دیگر منتشر می‌شود. جناح راست چون نمی‌تواند در برابر نامگذاری‌هایی که با ذائقه‌اش جور نیست ساکت بنشیند، لذا ایدئولوگ‌های خود را فرا می‌خواند و آنها نیز پس از شور و مشورت لقب حالب‌تر «غوغا سالاران» را انتخاب می‌کنند. این غوغا سالاری جان کلام را هم می‌رساند، چون جناح نیرومند راست که مواضع حساس و کلیدی را در دست دارد، می‌گیرد. می‌بندد و حبس می‌کند. و این جناح غوغا سالار است که به ناچار فریاد می‌زند، قشقرق راه می‌اندازد و گرد و خاک بیا می‌کند. لقب غوغا سالاری به همان اندازه واپس‌گرایی که آن جناح را از کوره در کرده، قادر است این جناح را هم که بهر تقدیر خود را مترقی‌تر می‌داند، از کوره به در کند!

روانشناسی اجتماعی جذبه‌های جناحی یکی از روزنامه‌نگاران در روزنامه‌های از خط مقدم جبهه خرداد^(۱) براساس اخلاق و رفتارهای سیاسی، گرایش‌های جناح‌ها را در جدولی تنظیم کرده است. جناح‌های چپ و راست در این جدول از نظر وضع ظاهری - مالی - سواد - اخلاق فردی و سابقه سیاسی و اندیشه دینی و حتی سن و سال در دو نسل جدید و قدیم بررسی شده‌اند. در این طبقه‌بندی، نسل قدیمی چپ مانند نسل جدید راست معرفی شده که هر دو از دیدگاه مذهبی به عنوان سنتی متحول در نظر گرفته شده‌اند. در حالی که نسل جدید چپ با نسل قدیم راست اختلاف بنیادین دارد. به طوری که نسل جدید چپ به عنوان مذهبی نواندیس و نسل قدیمی راست به عنوان مذهبی سنت‌گرا ستانده شده است. کارگزاران در این تقسیم‌بندی عناصر بنیابین و سازشکار معرفی شده‌اند که برخاسته از چپ هستند اما سرانجام به راست تمایل پیدا کرده‌اند. در واقع کارگزاران محصول ائتلاف دو جناح چپ و

راست محسوب می‌شود. جناح مترقی چپ با شعارهای آزادی‌خواهی و توسعه سیاسی که در سرلوحه اهداف و برنامه‌های خود قرار داده توانسته است لیبرال‌های مذهبی را به خود نزدیک کند که همین امر نیز مستمسکی برای جوسازی راستی‌ها شده است. با این وجود، بعضی از افراد این جریان فکری توانسته‌اند تا حد کاندیداتوری شهرداری تهران خود را برای جریان چپ مطرح سازند. اختلاف جناح‌ها با تمام وسعتی که در تبلیغات رسانه‌ای انعکاس می‌یابد حتی در سازش‌ناپذیرترین بخش، نسبت به یکدیگر مرزبندی نزدیک و غیرقابل افتراقی پیدا می‌کند و این مرزبندی در هنگام ظهور قدرت‌نمایی غیرخودی‌ها شفاف‌تر می‌شود و چنان رخ می‌نماید که گویی هر دو تکوین‌یافتگان یک نطفه‌اند. تجربیات گذشته، به ویژه حوادث کوی دانشگاه این واقعیت را بارها ثابت کرده است. ضرب‌المثلی است که می‌گوید: «دوستان دعوا کنند ابلهان باور کنند» در اینجا قصد نداریم غیرخودی‌ها را با

جبهه ضدانقلاب همسان بگیریم. توطئه‌چینان و انقلاب‌ستیزان و دشمنان داخلی و خارجی بی‌تردید پایگاهی در توده مردم ما که هنوز به ره‌آورد‌های انقلاب چشم امید بسته‌اند، ندارند. منظور از غیرخودی‌ها، دگراندیشانند. دگراندیشانی که مسلمانند و به نظام وفادارند ولی در خود توان انطباق فکری و عقیدتی با جناحین راست و چپ نمی‌بینند. بعضی از آنها نسبت به نظام، انتقاداتی دارند یا حتی ممکن است در زمره مخالفین بشاسند ولی دشمن نیستند و با نظام عناد نمی‌ورزند. با این تعریفی که از غیرخودی ارائه داده‌ایم هر غیرخودی دگراندیش اگر بخواهد در صف یک جناح رخنه کند و جناح دیگر را مورد انتقاد قرار دهد، در سایه وحدت پنهانی دو جناح رسوا می‌شود. ما بارها شاهد بوده‌ایم که نویسندگان و گویندگانی که دگراندیش بوده‌اند و خواسته‌اند از این راه وارد شوند توسط هر دو جناح با انواع ممنوعیت‌ها و تحریم مواجه گشته‌اند. به عبارت دیگر، این دعوای که به هر کوی و برزن و هر

ساعی

تولیدات ما را در کیفیت و قیمت مناسب آن امتحان فرمائید

تولید و فروش لباس آقایان

ما با بیش از بیست سال سابقه در تولید لباس آقایان اینک بصورت عرضه مستقیم در خدمت شما گرامیان هستیم

کت شلوار - کت تک - پیراهن - شلوار و ...

خوش دوقت ترین کت و شلوار ایران

ونک - ملا صدرا - شیراز جنوبی - شماره ۳۳ - تلفن : ۳ - ۸۰۴۱۱۱۷

SALE
CLOTHING

بولتن و روزنامه‌های کتیده شده است. یک
دعوی خصوصی است و به کسی غیر از همان
«خودی»‌ها ارتباط ندارد! بگیر و ببندهایی هم که
از ناحیه جناحین مشاهده می‌شود، در حد همان
تعطیل شدن روزنامه و یا نهایتاً حبس تعزیری
است و از این پرعمق‌تر نمی‌شود. هرچند در
رقابت‌های انتخابی ممکن است تعمیق بیشتری
یابد، ولی جای نگرانی نیست و تحت کنترل
است.

پس اختلاف جناحین نه دعوی زرگری
است که بعضی‌ها در حد سیاست خود اظهار
می‌دارند، و نه آن قدر جدی است که
یک طرف منازعه مثل «زیروندون»‌های
انقلاب فرانسه گردن مخالفین خود را
به تیغه گوتین بسپارد. این وضع سبب می‌شود
که انقلاب اسلامی در انتظار دیگران منزلت
ویژه‌ای پیدا کند که براساس آن جریان‌ات
ناهمسو با داشتن اختلافات فکری و سلیقه‌ای
فضای سیاسی کشور را دموکراتیک جلوه
می‌دهند و تمام این عوامل در خدمت تحکیم
نظام قرار می‌گیرد.

اوج رقابت‌های جناحی

به هر تقدیر، انتخابات آینده اوج رقابت‌های
جناحی است. این رقابت‌ها می‌تواند در راستای
تشدید تنش‌ها و تبلیغات جناحین برعلیه
همدیگر باشد، یا می‌تواند با ائتلاف حساب شده
در جهت کاهش تنش‌ها و پذیرش موجودیت
جناح مقابل از سوی جناحی باشد که به
انحصارطلبی و تمامیت‌خواهی متهم شده است،
کما اینکه در جریان معرفی کاندیداها این تفکر
در برخی از گرایش‌ها (همچنانکه در کارگزاران
پیش آمد) مشاهده شد. وقتی صحبت از نزدیک
شدن دو جناح به میان می‌آید، هر جناح و
گرایش مجبور می‌شود عناصر افراطی را فدای
اهداف خود کند و ما چنین قربانیانی را در
حرکات سازش طلبانه راست به کرات دیده‌ایم.
بسیاری از عناصر وفادار راست در زیر پای
پیشگامان معتدل خود قربانی شده‌اند. این
تصفیه‌های جناحی از رده‌های پایین تا سطوح
بالا را شامل شده است. این حالت منحصر به

هر «غیرخودی» دگراندیش» اگر بخواد در یکی از دو جناح راست و یا چپ رنخه کند و جناح دیگر را مورد انتقاد قرار دهد، در سایه وحدت پنهانی دو جناح رسوا می‌شود.

جناح راست نیست، بلکه در جناح چپ گاه با
شدت بیشتری هم مشاهده شده است. عناصر
غیرموجه و نامطلوبی نه تنها در جناح
راست بلکه در جناح چپ بوده‌اند که مورد
بی‌مهری قرار گرفته‌اند و به دامن جناح مقابل
غلطیده‌اند.

طبیعی است که دنیا به سمتی می‌رود که
افکار مترقی سیر آن را تعیین خواهند کرد. و این
همان خط سیری است
که جناح چپ با روی
آوردن به سنگر
دانشگاه‌ها و جذب
تحصیلکرده‌ها و اقبال
روشنفکر در صدد
پیمودن آن است، ولی
فراموش نکنیم که جناح
مقابل به اعماق توده‌های
مردم می‌رود؛ همانجایی
که آراء بیشتری در
انتظار آن است. این

واقعیت را باید پذیرفت که نسل فرهنگی و
تحصیلکرده جامعه ما هنوز نسبت ناچیزی از
کلیت جامعه ما را تشکیل می‌دهند.

اینک کاندیداها را هر دو جناح با
گرایش‌های مختلف معرفی شده‌اند. ما در
گرایش‌های وسیع‌الطیف جناح چپ نام افرادی
را می‌بینیم که در هر گروه یا زیرگروهی تکرار
شده‌اند ولی آیا این تکرار نام در کوچک‌ترین
گروه و فرعی‌ترین شاخه از جناح راست تکرار
خواهد شد؟

بی‌گمان پاسخ منفی است. در عوض
افرادی وابسته به جناح راست را می‌توان سراغ
گرفت که توانسته‌اند حمایت گرایش‌های چپ
را جلب کنند، در حالی که نام آنها در
انتخاب‌های اول گرایش‌های راست جای گرفته
است. از قرائن چنین برمی‌آید که برندگان
نهایی اختلاف جناحی همین افرادند که موفق
شده‌اند دل هر دو جناح را بدست آورند. به
عبارت دیگر، راست‌های چپ‌نما یا چپ‌های
راست‌نما که در هر دو جناح رسوخ می‌کنند
حائزین بیشتری آرا در انتخابات خواهند بود. و
تا بوده وضع بدین منوال بوده است. چهره‌های
موفق سیاسی همواره آنهایی هستند که از
اختلافات قدرت‌ها بیشترین بهره‌برداری را
برای خود کرده‌اند.

بی‌نوشت:

۱- روزنامه عصر آزادگان - سرویس سیاسی شنبه ۲۴

مهر ۷۸ - دوره جدید - سال اول - شماره ۸

شرکت پیشبران کیفیت
مشاور استانداردهای بین‌المللی
منتشر می‌کند

✓ نشریه ارتباطات در مدیریت

✓ نشریه ISO 9000 و استانداردهای جهانی

دورنگار: ۰۶۲۴۰۸۳

تلفن: ۰۲۹۶۳۳۸۳

نشانی: خیابان مطهری، شماره ۱۸۰ - طبقه اول